

หัวข้อวิทยานิพนธ์	: รูปแบบการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล	
ชื่อผู้วิจัย	: นายธวัช ชุมชอบ	
สาขาวิชา	: ผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์		
	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวันทนีย์ ชัยญาณะ	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
	: รองศาสตราจารย์ ว่าที่ รต.สกล แก้วศิริ	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล และเพื่อพัฒนารูปแบบในการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล กลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการจัดการศึกษาระดับกระทรวงศึกษาธิการ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การอภิปรายกลุ่มเฉพาะ การสังเกต และการทำทฤษฎีการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคลในประเทศต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้คือ มีการกำหนดหลักสูตร โดยส่วนกลาง มีการกระจายอำนาจการพัฒนาหลักสูตรไปสู่ระดับท้องถิ่น มีการควบคุมคุณภาพของตำราเรียน มีระบบประกันคุณภาพโดยเน้นการประเมินเพื่อการพัฒนา คณะกรรมการบริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทในการบริหารจัดการโรงเรียน ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลาง โดยตรงหรือผ่านรัฐบาลท้องถิ่น โรงเรียนมีอิสระในการตัดสินใจใช้งบประมาณตามหลักการโรงเรียนเป็นฐาน มีการกระจายอำนาจในการคัดเลือกครู และการนิเทศ หรือ จัดฝึกอบรม กำหนดกฎระเบียบ

และมาตรฐานจากส่วนกลาง มีอิสระในการจัดการศึกษา ภายใต้การบริหารงานของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

2. การวิเคราะห์ นโยบาย มาตรการ และวิธีดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล ของบุคลากรหลักในระดับกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายให้คัดเลือกบรรจุ แต่งตั้งบุคลากรได้โดยพิจารณาตามขนาด วัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมาย และความพร้อมของโรงเรียน คัดเลือกครูในพื้นที่มาสอน สร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู มีมาตรการจ้างครูใหม่แทนครูเก่าที่ไม่มีคุณภาพ โรงเรียนขนาดเล็กให้หมุนเวียนครูเพื่อทำการสอน โรงเรียนขนาดเล็กให้แบ่งงานกันทำ เน้นครูที่มีอุดมการณ์ คัดเลือกโรงเรียนดีเด่นด้านการบริหาร โรงเรียนเป็น “โรงเรียนรูปแบบใหม่” พัฒนาครู เพื่อเลื่อนขั้นและพัฒนางาน

3. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคลของโรงเรียนในจังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50.00

4. รูปแบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล คือ RAPID SCHOOL Model ซึ่งประกอบด้วย

R: Readiness หมายถึง โรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลต้องเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมในการดำเนินงานทุกด้านและการเป็นนิติบุคคลขึ้นอยู่กับความพร้อมและขนาดของโรงเรียน

A: Academic หมายถึง โรงเรียนนิติบุคคลต้องเน้นเรื่องวิชาการให้อิสระในการจัดทำหลักสูตรและการ เลือกใช้สื่อ หนังสือและแบบเรียน

P: Participation/Policy หมายถึง โรงเรียนนิติบุคคลต้องบริหารจัดการแบบ มีส่วนร่วมอย่างอิสระและคล่องตัวภายใต้นโยบายของรัฐ ได้แก่ การระดมทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

I: Immediately หมายถึง โรงเรียนนิติบุคคลต้องดำเนินงานได้ทันทีในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการบริหารงบประมาณ

D: Decoration หมายถึง โรงเรียนนิติบุคคลมีอำนาจและมีอิสระในการให้ขวัญกำลังใจต่อบุคลากร เช่นการเลื่อนวิทยฐานะ เลื่อนขั้นเงินเดือนของบุคลากรและการขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้กับผู้ให้การสนับสนุนโรงเรียนด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องรออนุมัติจากทบวงศึกษาชั้นสูงขึ้นไป

S: Standard หมายถึง โรงเรียนนิติบุคคลต้องบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาโดยคำนึงถึงมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ คือ ระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

C: Community หมายถึง โรงเรียนนิติบุคคลต้องบริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และองค์กรต่าง

H: Happiness หมายถึง โรงเรียนนิติบุคคลต้องสร้างสิ่งแวดล้อมให้มีบรรยากาศแห่งการทำงานและบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เพื่อให้ทุกคนได้ทำงานอย่างมีความสุข

O: Opportunity หมายถึง โรงเรียนนิติบุคคลต้องให้โอกาสทางการศึกษากับผู้เรียนทุกกลุ่ม ทั้งกลุ่มที่มีความสามารถสูงและความสามารถต่ำ

O: Own หมายถึง โรงเรียนนิติบุคคลสามารถดำเนินการเกี่ยวกับการหารายได้จากสินทรัพย์ของโรงเรียน และทำนิติกรรมได้

L: Law หมายถึง โรงเรียนนิติบุคคลเป็นโรงเรียนที่มีความเป็นอิสระและคล่องตัว แต่โรงเรียนก็ต้องบริหารจัดการภายใต้กฎ ระเบียบและข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิการ

The Title : The Autonomous Basic Educational School Administration Model

The Author : Mr. Tawat Chumchob

Program : Educational Leadership and Human Resource Development

Thesis Advisor : Assistant Professor Dr. Ruangdet Wongla Chairman
 : Assistant Professor Dr. Siriwan Chaiyana Member
 : Associate Professor Sakon Kaewsiri Member

ABSTRACT

The purposes of the research were to study the state of the autonomous basic educational school administration, to analyze the effectiveness of the autonomous school administration, and to formulate an autonomous school administration model. The samples in the study were key informants in the Ministry of Education, directors of the Office of Educational Service Area, school principals, teachers, and the school board members, and school administration connoisseurs. Collection of data was by using documentary studies, in-depth interviews, focus group discussions, observation, and academic hearing. Analyzing of data were by descriptive statistics and qualitative data analysis.

The result of the study was as follows

1. In many countries, it can be concluded that in autonomous school management, curriculums are set by a central organization then decentralized to the local curriculum development while the quality of textbooks was supervised. The quality assurance system was conducted and emphasized on the assessment for development. The school board has participated with school management. Budget has been allocated as a sum of money from government to the school either directly or through local government. The schools are free to use the budget based on school-based management principles. Personnel management is decentralized in some parts such as the selection, supervision, or training of teachers, but the central ministry sets common rules and standards. For general management, schools are free to manage under the administration of the school board.

2. The analysis of policies, procedures and measures concerning autonomous school by key informants in the Ministry of Education concluded that the administration's policy, personnel selection and appointment should be done considering the schools' size, vision, goals and availability. Moreover, the related organization should select teachers who live in the community to teach in order to encourage them to work happily and effectively. Employ new teachers to replace the poor performance teachers. The small sized schools should work together by rotating teachers and sharing duties to manage schools. Promote some idealistic schools to be the "New Model School". Teacher development should be concerned with these aspects: to promote and develop the quality of work.

3. The effectiveness of autonomous school administration of sample schools in Phayao was under 50%.

4. According to the research, the RAPID SCHOOL Model was developed as the administration model for the autonomous school administration. Each letter stands for different meaning as followed:

R: Readiness. Autonomous schools must be ready to manage themselves in all aspects and being an autonomous school depends on school readiness and size.

A: Academic. Autonomous schools must focus on quality of academic. It must have freedom to develop curriculum, to choose materials and textbooks.

P: Participation/Policy. Autonomous school should be managed under the school based management while contributing freedom and flexibility under the policy of the government such as resource mobilization to develop educational quality.

I: Immediately. Autonomous schools should be able to manage personnel and budget immediately.

D: Decoration. Autonomous schools are free to promote school employees with higher incomes, positions, and decorations to school sponsors by themselves.

S: Standard. Autonomous schools should be managed according to the standards of every level which are the school group, educational service area, national and international level.

C: Community. Autonomous schools should be managed by the participation of all sectors in the community such as school committees, parents, community or organizations' leaders.

H: Happiness. Autonomous schools should develop the atmosphere for happily working and learning.

O: Opportunity. Autonomous schools should be able to set up admission systems of their own while providing educational opportunities to children in all groups, no matter how high or low performances are.

O: Own. Autonomous schools should be able to develop any income from the school's properties.

L: Law. Autonomous schools should be free of administration under the rules and regulations of the Ministry of Education.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวันทน ชัยญานะ และรองศาสตราจารย์ ว่าที่ รต.สกล แก้วศิริ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอดจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชีพ พุทธิประเสริฐ ดร.สุภกฤษ เมธิ์โกภพงษ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทพประวิณ จันทรังค์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และขอขอบพระคุณ ฯพล ฯ ชินวรรณ บุญเกียรติ อธิการบดีว่าที่การกระทรวงศึกษาธิการ ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นายสมเกียรติ ชอบผล อธิการบดี เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นายเสน่ห์ ขาวโต อธิการบดี เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นายชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ อธิการบดี เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนายเฉลียว อยู่สมารักษ์ อธิบดีปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 36 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และ เขต 2 คณะผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพะเยา ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดจนเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คณะครู โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา และ ขอบคณนักเรียนที่ได้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือจนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จเรียบร้อย

ประโยชน์อันพึงได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอบแต่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทางการศึกษาทุกท่าน ตลอดจนครอบครัวที่เป็นกำลังใจและสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้จัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ สมบูรณ์ ด้วยดี

ธวัช ชุมชอบ